

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/KL/KSO/2003/32

BETREFT: Politieke propaganda in een onderwijsinstelling.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 06/10/2003

1.2 Verzoeker

Voorzitter Vlaams Blok Jongeren

1.3 Verwerende en tussenkomende partij

- Schoolbestuur en Koninklijk Atheneum
- Raad voor Inspectie en Begeleiding niet-confessionele zedenleer, Breughelstraat 60, 2018 Antwerpen.

1.4 CZB

- De brief van verzoeker werd ontvangen op het departement onderwijs op 06/10/2003.
- De aangetekende zending met de vermelding van de klacht, de mogelijkheid om een verweerschrift in te dienen door de verwerende partij en de datum van de zitting waarop de klacht zal behandeld worden, werd aan de verzoekende en verwerende partij opgestuurd op 21/10/2003.
- Op 27/10/2003 dient de Unie van Vrijzinnige Verenigingen een nota in om betrokken te worden in de afhandeling van het dossier. Bij bericht van 28 oktober wordt de Unie tot de zitting toegelaten daar de vergaderingen van de Commissie zorgvuldig bestuur openbaar zijn en wordt de betrokken affiche opgevraagd. Op 29/10/2003 ontvangt de Commissie de affiche.
- Op de zitting van 3 november dient de raadsman van verweerder een verweerschrift in met als datum 3 november 2003.
- Op 3 november 2003 werd een tussenbeslissing genomen. Om de verzoeker de mogelijkheid te geven kennis te nemen van het verweerschrift wordt het dossier uitgesteld tot de zitting van 1 december 2003 (CZB/KL/KSO/2003/32b).
- In een brief van 06/11/2003 met uitnodiging aan verzoeker, verweerder en Raad voor Inspectie en Begeleiding niet-confessionele Zedenleer werd meegedeeld dat het dossier zal behandeld worden in de zitting van 01/12/2003.

2. STANDPUNTEN VERZOEKENDE PARTIJ

De verzoeker dient een klacht in tegen Koninklijk Atheneum, wegens het ophangen van de affiche "*Ze hebben ons al eens getoond hoe zij de crisis en de sociale problemen oplossen. Extreemrechts? Nooit meer!*" in het lokaal niet-confessionele zedenleer in het Koninklijk Atheneum.

Ondanks het feit dat het Vlaams Blok zichzelf geenszins bestempelt als een extreem rechtse partij, stellen ze dagelijks vast dat de geschreven en audiovisuele media het Vlaams Blok wel degelijk omschrijven als extreem rechts, en daarom is de affiche in kwestie tegen het Vlaams Blok gericht. Door het ophangen van een dergelijke affiche wordt er in de school zijns inziens aan partijpolitiek gedaan.

3. STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ EN TUSSENKOMENDE PARTIJ

3.1. Koninklijk Atheneum :

Het is duidelijk dat het niet mogelijk is bepaalde vakken te doceren zonder dat elementen aan bod komen die met politiek te maken hebben. Met name in vakken zoals geschiedenis en de filosofische vakken is een zekere duiding van het politieke gebeuren onvermijdelijk en bovendien noodzakelijk. Zelfs het feit dat bepaalde politieke partijen zich uitdrukkelijk beroepen op een bepaalde levensbeschouwing behelst niet dat het verdedigen of bekritisieren van deze levensbeschouwing beschouwd kan worden als vorm van partijpolitiek.

Een duiding van het politieke gebeuren wordt zelfs opgelegd door de overheid waar de opvoeding tot burgerzin een eindterm is van de vakoverschrijdende doelstellingen van het secundair onderwijs.

Het leerplan niet-confessionele zedenleer legt specifiek de nadruk op verdraagzaamheid en op humanistische waarden. Politiek extremisme, of dit nu van links of van rechts komt, zeker wanneer dit tot uitwassen leidt zoals deze die door de gewraakte affiche wordt gesuggereerd, is duidelijk in strijd met deze waarden. Dat een leraar niet-confessionele zedenleer zijn leerlingen vormt tot genuanceerd politiek denken en op de gevaren wijst van eenduidig extremisme kan evenmin worden bekritiseerd.

Het schoolbestuur heeft slechts een marginale toetsing met betrekking tot zedenleer en andere filosofische leergangen. De instantie die bevoegd is voor het didactisch materiaal van de lessen zedenleer is normaal de Raad Inspectie en Begeleiding Niet-Confessionele zedenleer. Deze RIBZ blijkt de bestreden affiche te hebben goedgekeurd.

De affiche is een oproep naar de jongeren voor waarden als verdraagzaamheid, solidariteit, pluralisme, openheid, tolerantie en verzet tegen extremistisch, racistisch en fascistisch gedachtegoed.

De gewraakte affiche kan niet vergeleken worden met deze die het voorwerp uitmaakt van de beslissing van de Commissie in het dossier Kalmthout (CZB/KL/KSO/2002/7). Het ging toen om een affiche die een directe band had met een aan de gang zijnde verkiezingscampagne en opriep tot een bepaald stemgedrag. Dit is hier allerm minst het geval. Er wordt in casu gewaarschuwd voor het aankaarten van zogenaamde oplossingen voor crisis en sociale problemen, die een bepaalde bevolkingsgroep hiervoor als zondebok aanduiden.

Indien een algemene waarschuwing tegen excessen van politiek extremisme als politieke propaganda moet worden beschouwd, dan komt in feite het hele leerplan van het vak niet confessionele zedenleer in het gedrang.

3.2. Raad voor Inspectie en Begeleiding niet-confessionele zedenleer (RIBZ):

De aangeklaagde affiche heeft geen enkel uitstaans met een enge partijpolitieke stellingname, maar kadert in een ruime interpretatie van de "res publica", de zaak van de staat.

- de afbeelding, nl. de slachtoffers van de holocaust, is een aanklacht tegen alle extreem rechtse tendensen die de mensenrechten en de waardigheid van het individu met voeten treden. Dit extreem rechtse ideeëngoed heeft geen eerbied voor deze grondbeginselen.

- het affiche is tijdloos en heeft een onmiskenbare symboolwaarde. De afbeelding van de holocaust werd gekozen omdat het één van de grootste schendingen van de mensenrechten kenmerkt, maar er zijn er talloze andere die evenzeer de mensenrechten en de individuele waardigheid schenden.

De bespreking van deze thema's behoren duidelijk tot de onderwerpen die thuishoren in de lessen niet-confessionele zedenleer.

Deze en soortgelijke affiches vormen didactisch materiaal voor de leerkracht niet-confessionele zedenleer. Zij zijn én denkstoot én illustratief voor het vrijzinnige niet-confessionele gedachtegoed.

De RIBZ is de erkende vereniging die o.m. bevoegd is voor het didactisch materiaal dat aangewend wordt in de lessen niet-confessionele zedenleer.

De Vlaamse Gemeenschap gaat haar bevoegdheid te buiten indien zij zich zou inlaten met de inhoud van de levensbeschouwelijke vakken.

Aangezien blijkt dat de affiche uitgehangen in het klaslokaal niet-confessionele zedenleer van het K.A. integraal deel uitmaakt van het gedachtegoed van de vrijzinnig niet-confessionele levensbeschouwing.

Aangezien onze grondwet de rechten en de vrijheden der Belgen garandeert zonder discriminatie, art. 11: "Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden." evenals de vrijheid van erediens en van mening en het uiten er van, art. 19: "De vrijheid van erediens, de vrije openbare uitoefening ervan, alsmede de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, zijn gewaarborgd, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van de vrijheden worden gepleegd".

kan de Vlaamse Gemeenschap niet ingrijpen in het voorliggend dossier zonder:

1° de uitingsvrijheid van een levensbeschouwing te beperken en zo de grondwet te schenden.

2° haar politieke en levensbeschouwelijke neutraliteit te schenden door te beweren dat een

affiche met als achtergrond een foto van de slachtoffers van de holocaust, en waarvan de tekst luidt: "Ze hebben ons al eens getoond hoe zij de crisis en de sociale problemen oplossen.

Extreem rechts? Nooit meer", een misdrijf is. Wat in tegenstrijd is met alle officiële verklaringen.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur

1 december 2003 - 13u.30

4.2 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met en artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

De heren Walter Cools, Marc Henri Cornely, Raf Verstegen, Jean Dujardin.

4.3 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Koninklijk Atheneum

Raad voor Inspectie en Begeleiding niet-confessionele zedenleer (RIBZ)

5. BESLISSING

5.1 Regelgeving

13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

Er mag geen politieke propaganda worden gevoerd in een onderwijsinstelling

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, beslissing en sanctie.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat ze bevoegd is.

5.4 Verwerende en tussenkomende partijen

De Commissie stelt vast dat de Unie van Vrijzinnige Verenigingen niet als belanghebbende tot het geding toegelaten kan worden. De Unie is niet betrokken bij het schoolgebeuren of bij politieke activiteiten. Ze is ook geen verantwoordelijke uitgever van de betrokken affiche. De Commissie laat wel de Raad van Inspectie en Begeleiding niet-confessionele zedenleer toe tot het debat. Deze Raad is immers de door de Vlaamse regering erkende vereniging inzake de cursus niet-confessionele zedenleer (o.a. leerplannen) en bevoegd de leermiddelen te controleren.

5.4.1 Ten gronde

De Commissie is van oordeel dat aan het verbod op politieke propaganda in het onderwijs een ruime uitleg moet worden gegeven en dat daarmee alle politieke activiteiten bedoeld zijn.

Politieke propaganda en politieke activiteiten in de onderwijsinstellingen, door welke persoon of instantie dan ook en ongeacht voor wie bestemd, zijn verboden. Lokalen van de instelling mogen niet voor politieke activiteiten worden gebruikt. Het verbod geldt ook buiten de schooluren en schooldagen.

De wetgever heeft een breed verbod op het oog gehad omdat het de bedoeling is dat het onderwijs in alle gevallen neutraal is ten aanzien van elke politieke activiteit. Het breed verbod op politieke activiteiten geldt ten aanzien van het schoolbestuur en de verschillende instanties binnen de school. Het geldt in beginsel ook ten aanzien van de verantwoordelijken voor de levensbeschouwelijke vakken.

De Commissie wijst op de beslissing CZB/KL/KSO/2002/7 van 2 juni 2003 waarbij het ophangen van een bepaalde affiche strijdig werd bevonden met het verbod op politieke propaganda in scholen omdat er een connotatie was met politieke standpunten en partijen binnen het politiek partijlandschap in Vlaanderen.

De Commissie neemt kennis van een andere affiche, nl. zwart/wit en met de woorden "Zij hebben ons al eens getoond hoe zij de crisis en de sociale problemen oplossen" en "Extreem rechts? Nooit meer". De verantwoordelijke uitgever is een privé-persoon uit Brussel. Uit de verklaringen van de verweerder blijkt dat de affiche reeds meer dan 7 jaar in het lokaal niet-confessionele zedenleer van het KA ophangt.

Voor de levensbeschouwelijke vakken zijn door de overheid geen eindtermen geformuleerd. Hier geldt niet de verplichting tot levensbeschouwelijke neutraliteit die in het algemeen van het officieel onderwijs wordt verwacht. Dit is ook zo voor het vak niet-confessionele zedenleer waarvoor in de Vlaamse Gemeenschap sinds 1993 de verantwoordelijkheid is toevertrouwd aan een erkende instantie die de vrijzinnige strekking vertegenwoordigt. Dit alles houdt in dat in de levensbeschouwelijke vakken een geëngageerde interpretatie kan worden voorgehouden over een democratische samenleving. De affiche situeert zich in dit kader van een leerplan niet-confessionele zedenleer die o.a. aandacht vraagt voor elke vorm van extremisme.

De Commissie is van oordeel dat het verbod op politieke propaganda ook geldt voor de verantwoordelijken voor een levensbeschouwelijk vak. Van hen kan worden verwacht dat ook zij een passende reserve aan de dag leggen ten aanzien van de concrete politieke strijd.

De Commissie stelt vast dat de hier besproken affiche geen stemadvies bevat en in de betrokken school blijkbaar los van een verkiezingscampagne sedert een aantal jaren in het kader van het voorziene lesprogramma als illustratief leermiddel gebruikt wordt door een leraar niet-confessionele zedenleer. Tot op heden werd nooit enig bezwaar gemaakt tegen het

gebruik van dit leermiddel. Verder is niet bewezen en wordt ook niet beweerd dat de affiche buiten schoolverband in de concrete politieke strijd gebruikt geweest zou zijn.

De Commissie komt dan ook tot de volgende beslissing:

Het ophangen door een schoolbestuur van de voorgelegde affiche met de woorden "Zij hebben ons al eens getoond hoe zij de crisis en de sociale problemen oplossen" en "Extreem rechts? Nooit meer" in het kader van het leerplan niet-confessionele zedenleer houdt geen politieke propaganda in.

5.5. Sanctieregeling

Zonder voorwerp.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, een beroep ingesteld worden bij de Vlaamse regering.

Brussel, 1 december 2003

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter